

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»**

АЛЬОШИН СЕРГІЙ ЮРІЙОВИЧ

УДК 005.22:330.341.1

**УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ ПРОМИСЛОВОГО
ПІДПРИЄМСТВА НА ЗАСАДАХ КОНТРОЛІНГУ**

Спеціальність 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Харків – 2015

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано на кафедрі економічного аналізу та обліку Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник – доктор економічних наук, професор
Кузьминчук Наталія Валеріївна,
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»,
професор кафедри економічної
кібернетики та маркетингового менеджменту.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Прохорова Вікторія Володимирівна,
Українська інженерно-педагогічна академія,
завідувач кафедри економіки та організації діяльності
суб'єктів господарювання;

кандидат економічних наук, доцент
Сабліна Наталія Вікторівна,
Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця,
доцент кафедри фінансів.

Захист відбудеться 11 листопада 2015 р. о 15⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.050.02 в Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут» за адресою: 61002, м. Харків, вул. Фрунзе, 21, корпус У1, ауд. 1001.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» за адресою: 61002, м. Харків, вул. Фрунзе, 21.

Автореферат розісланий « 9 » жовтня 2015 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради



Л. С. Стригуль

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Процес становлення інноваційної моделі розвитку національної економіки характеризується обмеженим обсягом фінансування, відсутністю підтримки з боку держави, невідповідністю виробничої бази підприємств завданням стратегічного розвитку, недосконалістю вітчизняного законодавства, нерозвиненістю інноваційної інфраструктури, низьким рівнем гнучкості організаційних структур вітчизняних підприємств, що стримує реалізацію інноваційного потенціалу промисловості України. За таких обставин активізація інноваційної діяльності промислових підприємств потребує розробки та впровадження ефективних методів управління інноваційними процесами, якісного теоретико-методичного інструментарію та аналітичного забезпечення оцінки стану інноваційного розвитку промислових підприємств. Дослідження проблеми управління інноваційним розвитком промислового підприємства на засадах контролінгу дозволяє не тільки забезпечити інформаційно-аналітичну підтримку процесу прийняття ефективних управлінських рішень, а й створити умови для стимулювання інноваційної діяльності та забезпечення конкурентоспроможності підприємства у довгостроковій перспективі.

Проблеми інноваційного розвитку підприємств й оцінки рівня їх конкурентоспроможності ґрунтовно досліджені у працях провідних вчених – О. Адаменко, О. Амоші, Г. Андрощука, В. Верби, В. Гейця, О. Динкіна, В. Зянько, Н. Іванової, С. Ілляшенка, Н. Краснокутської, Н. Кузьминчук, О. Манойленка, В. Міщенка, О. Мозенкова, П. Перерви, І. Федоренко, Л. Федулової, О. Шакури, Ю. Шипуліної, А. Яковлева, Н. Сабліної, Р. Акоффа, П. Друкера, Б. Мільнера, М. Портера, Й. Шумпетера та ін.

Дослідженню теоретичних основ використання концепції контролінгу в системі управління інноваційним розвитком підприємства присвячені роботи таких відомих науковців, як: Г. Азаренкова, М. Аксентюка, О. Амосова, І. Григораща, А. Дайле, О. Зими, Р. Манна, Н. Михайличенко, Н. Михайлишиної, Є. Пестовської, В. Прохорової, О. Терещенко, Д. Хана, П. Хорвата та ін. Незважаючи на широкий спектр охоплених дослідженнями питань, потребує подальших розробок як у науковому, так і практичному аспекті питання теоретико-методичного інструментарію управління інноваційним розвитком промислового підприємства на засадах контролінгу та шляхи підвищення рівня його конкурентоспроможності на інноваційній основі. Таким чином, теоретико-методичне і прикладне значення вирішення окреслених проблем зумовило актуальність обраної теми, визначило мету, задачі та напрям дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано відповідно до плану науково-дослідних робіт Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» за темами: «Розробка науково-методичних основ управління інноваційним розвитком промислових підприємств на засадах контролінгу» (ДР № 0113U006357), де здобувачем обґрунтовано складові інтегрованого механізму управління підприємством на засадах контролінгу; «Формування механізмів інноваційного розвитку промислового підприємства»

(ДР № 0113U006358), у межах якої розроблено методичний підхід до оцінки інноваційного розвитку промислових підприємств на засадах методів контролінгу.

Мета та завдання дослідження. *Мета дослідження* – наукове обґрунтування теоретико-методичних положень та розробка практичних рекомендацій щодо застосування концепції контролінгу в процесі управління інноваційним розвитком промислового підприємства.

Досягнення поставленої мети зумовило визначення та вирішення таких завдань:

- дослідити та визначити зміст поняття «управління інноваційним розвитком підприємства на засадах контролінгу» через розкриття сутності його складових;
- узагальнити теоретичні й методичні аспекти використання концепції контролінгу для цілей управління інноваційним розвитком промислових підприємств;
- дослідити динаміку стану інноваційного розвитку промислового підприємства у контексті контролінгового забезпечення;
- розробити методичний підхід до оцінки впливу складових інноваційного потенціалу на конкурентоспроможність промислового підприємства;
- запропонувати підхід до прогнозування інноваційного потенціалу промислового підприємства у контексті забезпечення його конкурентоспроможності;
- удосконалити механізм управління інноваційним розвитком промислового підприємства на засадах контролінгу.

Об'єктом дослідження є процес управління інноваційним розвитком промислового підприємства на засадах контролінгу.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, науково-методичних і прикладних положень щодо управління інноваційним розвитком промислового підприємства з використанням системи контролінгу.

Методи дослідження. Теоретико-методичну основу дисертаційної роботи склали такі загальнонаукові та спеціальні методи: *узагальнення та системного аналізу* – для систематизації теоретичних положень щодо сутності, цілей, завдань, функцій і принципів використання контролінгу в управлінні підприємством; *статистичного аналізу* – для аналізу розвитку інноваційних процесів в Україні та у вітчизняній промисловості; *порівняння та класифікації* – для оцінки й зіставлення кількісних показників оцінки інноваційного розвитку промислового підприємства; *економіко-статистичного аналізу* – для визначення й узагальнення тенденцій розвитку інноваційної діяльності підприємств промисловості; *системно-структурний* – для формування теоретико-методичних рекомендацій щодо розробки пропозицій із удосконалення механізму управління інноваційним розвитком промислового підприємства на засадах контролінгу; *економіко-математичного моделювання* – для прогнозування конкурентоспроможності промислових підприємств залежно від динаміки їх інноваційного потенціалу.

Інформаційну базу дослідження склали законодавчі та нормативні акти України, вітчизняні й зарубіжні наукові публікації, офіційні статистичні матеріали, дані фінансової звітності провідних промислових підприємств Харківської області, ресурси мережі Інтернет, а також особисті досягнення здобувача та результати їх обробки.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в узагальненні теоретичних положень і розробці науково-обґрунтованого методичного

інструментарію використання концепції контролінгу в управлінні інноваційним розвитком промислового підприємства. В процесі дослідження одержано такі наукові результати:

удосконалено:

сутність поняття «управління інноваційним розвитком підприємства на засадах контролінгу», яке, на відміну від існуючих, базується на логічному взаємозв'язку та взаємодоповненні функціональних і сутнісних особливостей понять «управління», «розвиток», «інноваційний розвиток», «контролінг», «конкурентоспроможність», що дозволяє сформувати якісний науково обґрунтований теоретико-методичний інструментарій використання системи контролінгу в управлінні інноваційним розвитком підприємства;

теоретико-методичне забезпечення управління процесами інноваційного розвитку підприємства на засадах контролінгу, яке, на відміну від існуючих, базується на виділенні функціональних складових (теоретичної, методичної, інформаційно-аналітичної, концептуальної) та обґрунтуванні методів й інструментів їх реалізації, що сприяє підвищенню рівня ефективності регулюючих впливів на промисловому підприємстві та обґрунтувати вибір перспективних напрямків інноваційного розвитку з урахуванням функцій контролінгу;

механізм управління інноваційним розвитком промислового підприємства на засадах контролінгу, який, на відміну від існуючих, включає систему науково-методичних підходів, заснованих на теорії конкурентних переваг та концепції контролінгу, методах економічного аналізу й моделювання, що дозволяє з більшим ступенем точності реалізувати комплексний підхід до прогнозування рівня конкурентоспроможності промислового підприємства як цільового орієнтира для здійснення інноваційних перетворень, служить основою підвищення ефективності управлінських рішень щодо стимулювання його інноваційного розвитку, дає можливість поліпшити економічні результати діяльності підприємств;

дістало подальшого розвитку:

науково-методичний підхід до оцінки стану інноваційного розвитку промислового підприємства, що, на відміну від існуючих, базується на визначенні інтегрального показника інноваційного розвитку промислового підприємства, який враховує синергетичний ефект від системного використання взаємопов'язаних складових інноваційного потенціалу та на підставі формалізації процесів управлінської діяльності надає можливість сформулювати заходи, спрямовані на забезпечення конкурентоспроможності промислових підприємств, виявляє їх здатність до утримання довгострокових конкурентних переваг за допомогою використання методів контролінгу;

методичний підхід до оцінки впливу інноваційного потенціалу промислового підприємства на рівень його конкурентоспроможності у контексті контролінгового забезпечення, що, на відміну від існуючих, ґрунтується на визначенні індексу конкурентоспроможності промислового підприємства та врахуванні впливу складових інноваційного потенціалу на конкурентоспроможність промислового підприємства на основі використання критеріального методу відбору показників, що створює якісне інформаційно-аналітичне підґрунтя для прийняття аргументованих

управлінських рішень з метою коригування стратегічного вектора інноваційного розвитку промислового підприємства за допомогою контролінгових механізмів, забезпечення досягнення конкурентних переваг на інноваційній основі;

науково-практичний підхід до прогнозування інноваційного потенціалу промислового підприємства у контексті забезпечення його конкурентоспроможності, який, на відміну від існуючих, базується на застосуванні авторегресійної економетричної моделі з розподіленими лагами ADL з фіксованими ефектами для панельних даних, що дозволяє прогнозувати впливу змін в інноваційній діяльності промислового підприємства на рівень його конкурентоспроможності, надає можливість у межах контролінгу продукувати ефективні управлінські рішення та забезпечує реалізацію адекватної моделі інноваційного розвитку промислового підприємства.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що теоретичні результати і методичні положення дисертації доведені до рівня конкретних пропозицій і методичних розробок і можуть стати підґрунтям для прийняття обґрунтованих управлінських рішень з питань реалізації інноваційних процесів на промисловому підприємстві.

Наукові результати, що мають прикладний характер, знайшли практичне застосування у ВАТ «Турбоатом» (довідка від 07.02.2014 № 21-3), ПуАТ «Харківський верстатобудівний завод» (довідка від 24.01.2014 № 17), ПуАТ «ФЕД» (довідка від 24.01.2014 № 040уд). Методичні та практичні рекомендації щодо управління інноваційним розвитком підприємства на засадах контролінгу впроваджено в роботу Департаменту економіки і міжнародних відносин Харківської обласної державної адміністрації (довідка від 18.12.2013 № 10-23-4/2749) та використовуються у навчальному процесі кафедри економічного аналізу та обліку Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» при викладанні дисциплін «Контроль і ревізія», «Інноваційний розвиток підприємства», «Менеджмент» (довідка від 08.06.2015).

Особистий внесок здобувача полягає у формулюванні й обґрунтуванні наукових положень, висновків і рекомендацій щодо управління інноваційним розвитком промислового підприємства на засадах контролінгу.

Дисертаційна робота є самостійно виконаним науковим дослідженням. Усі наукові результати, викладені в дисертації, отримано здобувачем особисто та знайшли своє відображення в опублікованих працях. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, у дисертації використано лише ті ідеї та положення, які отримані здобувачем особисто.

Апробація результатів дослідження. Теоретичні та практичні положення і результати дослідження оприлюднено на міжнародних науково-практичних конференціях: «Дослідження та оптимізація економічних процесів» (Харків, 2012 – 2013 рр.); «Ринкові економічні механізми сталого розвитку: інноваційне та фінансове забезпечення» (Дніпропетровськ, 2014 р.); «Ефективне управління економікою: процеси, явища, ризики» (Черкаси, 2014 р.); «Ефективна економіка та менеджмент: теорія і практика» (Дніпропетровськ, 2014 р.).

Публікації. Основний зміст дисертації відображено у 19 наукових публікаціях, з яких: 10 статей – у наукових фахових виданнях України, 2 статті – у

міжнародних та наукометричних базах даних, 2 – статті у колективних монографіях, 5 тез доповідей у збірниках матеріалів конференцій.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг дисертації становить 250 сторінок; з них 53 рисунків по тексту; 15 рисунків на окремих сторінках; 21 таблиця по тексту; 5 таблиць на 5 сторінках; список використаних джерел з 246 найменувань на 26 сторінках; 5 додатків на 38 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність дослідження, визначено мету та завдання, предмет, об'єкт, теоретичну й методичну базу дослідження, відображено наукову новизну та практичне значення одержаних результатів.

У першому розділі – «Теоретико-методичні основи управління інноваційним розвитком промислового підприємства на засадах контролінгу» – проаналізовано проблеми та перспективи інноваційного розвитку вітчизняної промисловості; визначено сутність поняття «управління інноваційним розвитком підприємства на засадах контролінгу»; сформовано теоретико-методичний інструментарій використання контролінгу в процесі управління інноваційною діяльністю підприємств; досліджено вплив управлінських факторів на процес досягнення промисловим підприємством конкурентних переваг; обґрунтовано концептуальні основи використання контролінгу в управлінні інноваційним розвитком промислового підприємства.

Особливості інноваційного розвитку вітчизняної промисловості характеризуються наявністю проблем, що негативним чином позначаються на ефективності інноваційної діяльності підприємств (так, у 2014 р. лише 13,6 % промислових підприємств впроваджували інновації). До факторів негативного впливу віднесено їх низьку конкурентоспроможність, спричинену неефективною системою управління інноваційними процесами. Тому одним з основних факторів підвищення рівня конкурентоспроможності промислових підприємств у довгостроковій перспективі є використання в процесі управління інноваційною діяльністю сучасних інструментів, зокрема контролінгу. Застосування цього інструменту дозволяє підвищити обґрунтованість прийняття управлінських рішень, зменшити ризикованість інноваційної діяльності та більш аргументовано визначати перспективні напрямки інноваційного розвитку.

Визначено, що важливою складовою запровадження концепції контролінгу в управлінні інноваційною діяльністю промислового підприємства є формування відповідного теоретико-методичного базису для стратегічного й оперативного рівнів управління як систематизованого комплексу заходів досягнення мети шляхом обґрунтування завдань, що стоять перед контролінгом. Теоретичний та методичний інструментарій використання контролінгу в управлінні інноваційним розвитком підприємства включає принципи (адаптивності, цілеспрямованості, синергетичності, економічності, обґрунтованості тощо), завдання, функції

(методичну, контрольну, аналітичну, комунікаційну, планування, підтримки процесу прийняття рішень), методи та складові контролінгу, що спрямовані на виконання останнім своїх функцій і завдань як інтегрованої системи інформаційно-аналітичного забезпечення процесу прийняття своєчасних управлінських рішень.

Систематизація та узагальнення підходів вчених дозволили удосконалити понятійний апарат з проблематики дослідження управління інноваційним розвитком промислового підприємства на засадах контролінгу шляхом встановлення чіткого логічного зв'язку між такими елементами, як «розвиток», «управління», «підприємство», «контролінг», «інноваційний розвиток підприємства», «конкурентоспроможність», що сформувало основу для розширення науково-методичного підґрунтя дослідження (рис. 1). На основі дослідження основних структурних елементів поняття «управління інноваційним розвитком підприємства на засадах контролінгу» запропоновано визначення його сутності як процесу вирішення завдань інноваційного розвитку підприємства шляхом застосування сучасних концепцій менеджменту та контролінгу, що через інформаційно-аналітичну підтримку та координацію прийняття і реалізації управлінських рішень сприяє підвищенню ефективності впровадження інноваційних перетворень на підприємстві, формуванню на цій основі довгострокових конкурентних переваг.

У роботі актуалізовано й сформовано концептуальні основи управління інноваційним розвитком промислового підприємства на засадах контролінгу, що забезпечують ефективне виконання одного з головних його завдань – інформаційно-аналітичної підтримки процесу прийняття управлінських рішень щодо здійснення інноваційної діяльності суб'єктом господарювання на основі визначеного теоретико-методичного інструментарію для стратегічного й оперативного рівнів управління, методичного підходу до оцінки стану інноваційного розвитку підприємства, елементів аналітики і планування.

Обґрунтовано необхідність застосування контролінгу як інструменту, що дозволяє на основі сформованої бази аналітичної інформації оцінити стан інноваційного розвитку промислового підприємства, виконати прогнозування рівня конкурентоспроможності підприємства залежно від динаміки його інноваційного потенціалу, створити підґрунтя для прийняття виважених управлінських рішень. Такий підхід забезпечить промисловим підприємствам можливість визначати стратегічний вектор їх діяльності з подальшим нарощуванням конкурентоспроможності та інноваційного потенціалу.

У другому розділі – **«Діагностика стану інноваційного розвитку промислового підприємства у контексті контролінгового забезпечення»** – запропоновано науково-методичний підхід до оцінки стану інноваційного розвитку промислового підприємства, що враховує динамічність інноваційного процесу; проведено комплексне оцінювання рівня конкурентоспроможності промислових підприємств; розроблено методичний підхід до оцінки впливу складових інноваційного потенціалу промислових підприємств на рівень їх конкурентоспроможності.



Рисунок 1 – Теоретичний базис управління інноваційним розвитком підприємства на засадах контролінгу

У роботі запропоновано методичний підхід до формування комплексу показників оцінки інноваційного потенціалу промислового підприємства в межах контролінгового забезпечення (рис. 2), який ґрунтується на використанні критеріального методу відбору показників, передбачає проведення діагностики конкурентоспроможності підприємства та дозволяє оцінити вплив інноваційного потенціалу промислових підприємств на рівень їх конкурентоспроможності, що формує якісне інформаційно-аналітичне забезпечення прийняття управлінських рішень та сприяє підвищенню економічної ефективності здійснення інноваційної діяльності.

Науково-практичний підхід до діагностики конкурентоспроможності промислових підприємств на комплексній основі передбачає визначення інтегрального показника конкурентоспроможності через врахування факторів впливу внутрішнього та зовнішнього середовища, створює підґрунтя для оцінки рівня їх інноваційного розвитку як складової системи контролінгу. Динаміка інтегрального показника конкурентоспроможності ($I_{кон}$) обраних для дослідження промислових підприємств Харківської області за період 2006 – 2013 рр. дозволяє зробити висновок, що ПАТ «Харківський машинобудівний завод «Світло Шахтаря» та ДП Харківський машинобудівний завод «ФЕД» займають лідируючі позиції, однак спостерігається негативна тенденція до зниження рівня конкурентоспроможності цих підприємств через їх низьку інноваційну активність (для ПАТ «Харківський машинобудівний завод «Світло Шахтаря» $I_{кон\ 2006} = 0,6136$, а $I_{кон\ 2013} = 0,1712$; для ДП Харківський машинобудівний завод «ФЕД» $I_{кон\ 2006} = 0,3318$, а $I_{кон\ 2013} = 0,1047$), що свідчить про необхідність завчасного проведення антикризових заходів в інноваційній сфері (табл. 1). Ранжування підприємств за рівнем конкурентоспроможності, здійснене на основі перевірки гіпотези нормального розподілу шляхом розрахунку нижнього та верхнього квантилей розподілу індексу конкурентоспроможності сукупності промислових підприємств, дало змогу сформулювати три групи промислових підприємств за однорідністю значення індексу конкурентоспроможності: низький ($I_{кон} \leq 0,00143$), середній ($0,00143 < I_{кон} < 0,01049$), високий ($I_{кон} \geq 0,01049$).

Таблиця 1 – Динаміка інтегрального показника конкурентоспроможності промислових підприємств

Підприємство	Значення інтегрального показника конкурентоспроможності, $I_{кон}$							
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ПАТ «Харківський підшипниковий завод»	0,0306	0,0458	0,0545	0,0497	0,0529	0,0537	0,0592	0,0585
ТОВ «СКБ УКРЕЛЕКТРОМАШ»	0,0612	0,0645	0,0537	0,0491	0,0486	0,0422	0,0389	0,0412
ПАТ «Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш»	0,0463	0,0577	0,0376	0,0321	0,0267	0,0401	0,0172	0,0428
ПАТ «Харківський машинобудівний завод «Світло Шахтаря»	0,6136	0,1365	0,1230	0,1377	0,1568	0,1264	0,1348	0,1712
ТОВ «Лозівський ковальсько-механічний завод»	0,0422	0,0665	0,0756	0,0458	0,0764	0,0522	0,0448	0,0659
ПАТ «АВТРАМАТ»	0,0564	0,0515	0,0525	0,0540	0,0487	0,0465	0,0525	0,0590
ПрАТ «Інститут Укроргверстатінпром»	0,0410	0,0844	0,0515	0,0312	0,0272	0,0503	0,0378	0,0578
ПАТ «Завод «ПІВДЕНКАБЕЛЬ»	0,0791	0,0783	0,0885	0,0881	0,0783	0,0944	0,0634	0,0863
ДП Харківський машинобудівний завод «ФЕД»	0,3318	0,1329	0,1176	0,1265	0,1017	0,0933	0,0991	0,1047
ДП завод «Електроважмаш»	0,0615	0,0652	0,0622	0,0571	0,0492	0,0573	0,0412	0,0421

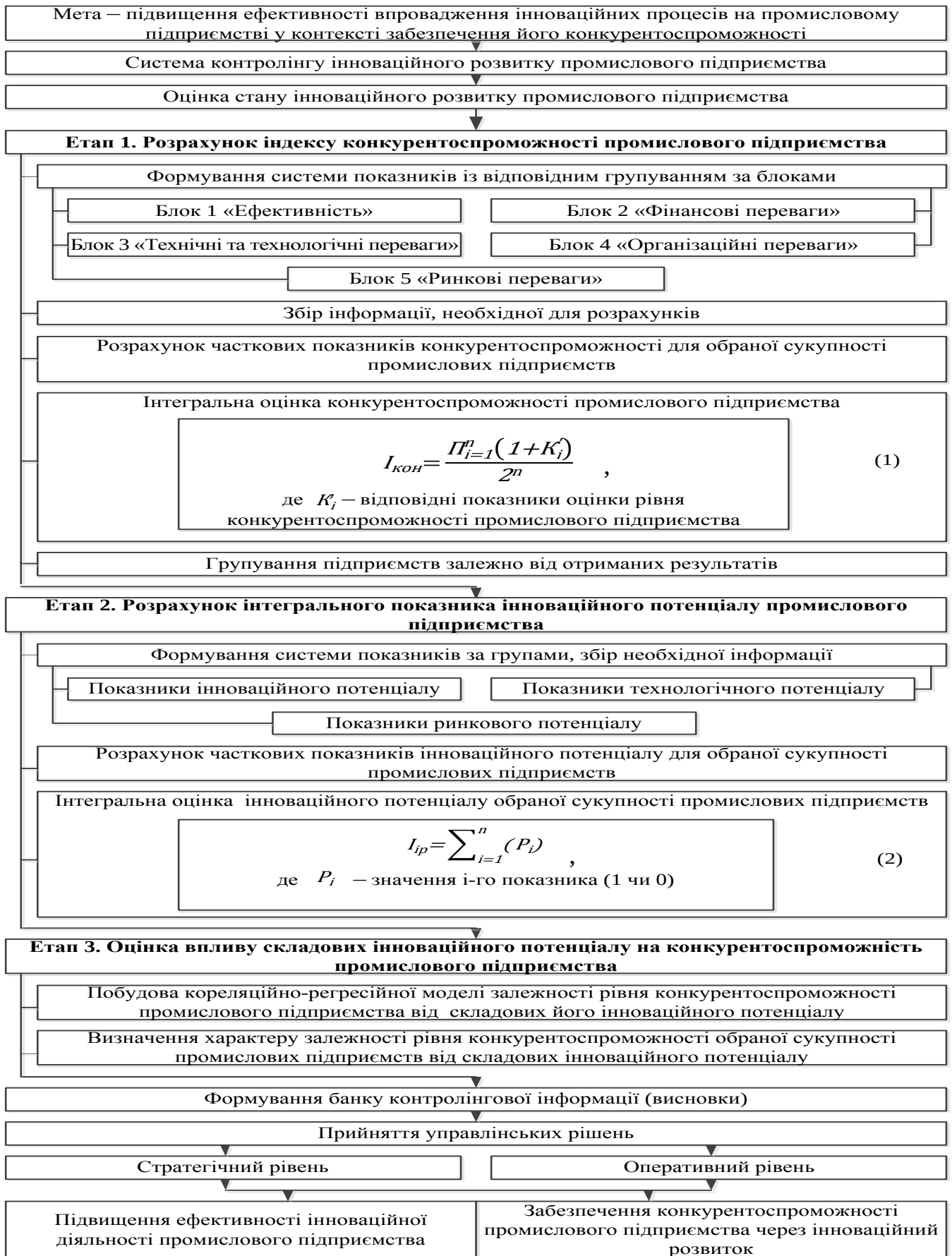


Рисунок 2 – Методичний підхід до оцінки впливу складових інноваційного потенціалу промислового підприємства на конкурентоспроможність у контексті контролінгового забезпечення

В результаті проведеного кореляційно-регресійного аналізу для кожної з груп промислових підприємств визначено фактори, які найбільше впливають на індекс конкурентоспроможності. Дослідження рівня інтегрального показника інноваційного потенціалу для обраної сукупності промислових підприємств за групами показників (інноваційний, технологічний, ринковий), результати якого подано у табл. 2, довело, що на індекс конкурентоспроможності підприємств групи 3 більшою мірою вплинула їх інноваційна діяльність, що і забезпечило стійкі конкурентні переваги для цих підприємств, як значна виробнича рентабельність, фінансова стійкість, стабільне зростання капіталу (табл. 3). Відповідно на промислових підприємствах груп 1 і 2 інноваційна діяльність практично не впливала на забезпечення їх конкурентоспроможності.

Таблиця 2 – Динаміка інтегрального показника інноваційного розвитку промислових підприємств

Підприємство	Значення інтегрального показника інноваційного розвитку, I_{ip}							
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ПАТ «Харківський підшипниковий завод»	0,0003	0,0021	0,0037	0,0023	0,0017	0,0016	0,0016	0,0089
ТОВ «СКБ УКРЕЛЕКТРОМАШ»	0,0035	0,0062	0,0045	0,0031	0,0029	0,0048	0,0041	0,0039
ПАТ «Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш»	0,0028	0,0065	0,0011	0,0006	0,0000	0,0000	0,0000	0,0020
ПАТ «Харківський машинобудівний завод «Світло Шахтаря»	0,1139	0,0932	0,0537	0,0805	0,0734	0,0383	0,0363	0,0704
ТОВ «Лозівський ковальсько-механічний завод»	0,0011	0,0073	0,0052	0,0002	0,0036	0,0017	0,0014	0,0105
ПАТ «АВТРАМАТ»	0,0064	0,0037	0,0041	0,0036	0,0045	0,0020	0,0000	0,0032
ПрАТ «Інститут Укроргверстатінпром»	0,0006	0,0069	0,0008	0,0000	0,0000	0,0012	0,0003	0,0061
ПАТ «Завод «ПІВДЕНКАБЕЛЬ»	0,0071	0,0055	0,0046	0,0062	0,0072	0,0105	0,0057	0,0222
ДП Харківський машинобудівний завод «ФЕД»	0,0616	0,0398	0,0195	0,0338	0,0198	0,0199	0,0231	0,0370
ДП завод «Електроважмаш»	0,0117	0,0098	0,0053	0,0048	0,0039	0,0041	0,0044	0,0048

Таблиця 3 – Аналіз впливу інноваційного потенціалу на конкурентоспроможність промислових підприємств

Група за рівнем конкурентоспроможності	Підприємство	Вид моделі
Група 1 (низький)	ПАТ «Харківський підшипниковий завод»	$I_{кон 1} = 0,00318 \times K_1,$ де K_1 – показник виробничої рентабельності
	ПАТ «Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш»	
	ТОВ «Лозівський ковальсько-механічний завод»	
	ПАТ «АВТРАМАТ»	
	ПрАТ «Інститут Укроргверстатінпром»	
Група 2 (середній)	ТОВ «СКБ УКРЕЛЕКТРОМАШ»	$I_{кон 2} = 0,015 \times K_3 + 0,004 \times K_4,$ де K_3 – показник поточної ліквідності; K_4 – показник фінансової стабільності
	ПАТ «Завод «ПІВДЕНКАБЕЛЬ»	
	ДП завод «Електроважмаш»	
Група 3 (високий)	ПАТ «Харківський машинобудівний завод «Світло Шахтаря»	$I_{кон 3} = -0,06 + 0,08 \times K_3 + 0,17 \times K_{10} - 0,01 \times I_{Devinnov} + 0,0006 \times I_{Techinnov},$ де K_3 – показник поточної ліквідності; K_{10} – показник зростання капіталу; $I_{Devinnov}$ – показники ринкового потенціалу; $I_{Techinnov}$ – показники технологічного потенціалу
	ДП Харківський машинобудівний завод «ФЕД»	

Аналіз отриманих результатів оцінки рівня інноваційного розвитку промислових підприємств дозволив встановити, що переважна більшість підприємств неефективно використовує власний інноваційний потенціал при здійсненні інноваційної діяльності, що позначається на їх конкурентоспроможності. З дослідженої сукупності підприємств тільки у ПАТ «Харківський машинобудівний завод «Світло Шахтаря» та ДП Харківський машинобудівний завод «ФЕД» розглядають інновації як спосіб забезпечення конкурентних переваг та підвищення рівня конкурентоспроможності. В роботі автором запропоновано практичні рекомендації щодо прийняття управлінських рішень як на стратегічному, так і на оперативному рівні та стали підґрунтям для запровадження механізму підвищення ефективності інноваційної діяльності промислового підприємства на засадах контролінгу, що дозволить сформувати нові конкурентні переваги та забезпечити довгострокове функціонування підприємств.

У третьому розділі – «Удосконалення механізму управління інноваційним розвитком промислового підприємства на засадах контролінгу» – запропоновано механізм управління інноваційним розвитком промислового підприємства на засадах контролінгу; розроблено науково-практичний підхід до прогнозування інноваційного потенціалу промислових підприємств в контексті забезпечення їх конкурентоспроможності; сформовано етапи процесу прийняття управлінських рішень щодо активізації інноваційної діяльності промислових підприємств з використанням інформаційно-аналітичної підтримки системи контролінгу.

Визначено, що метою використання контролінгу в системі управління інноваційним розвитком промислового підприємства є забезпечення високого рівня конкурентоспроможності підприємства шляхом прийняття і реалізації управлінських рішень на різних рівнях управління (стратегічному та оперативному). Управління інноваційним розвитком на засадах контролінгу є складним системним процесом, тому використання концепції контролінгу дозволило сформувати комплекс інформаційно-аналітичної підтримки та створило підґрунтя для прийняття аргументованих управлінських рішень щодо розбудови інноваційних процесів на підприємстві.

В роботі обґрунтовано механізм управління інноваційним розвитком промислового підприємства на засадах контролінгу (рис. 3), що базується на: відповідному теоретико-методичному забезпеченні, яке формують базові положення сучасних концепцій контролінгу, його функції, принципи, аналітичний інструментарій, функціональні підсистеми; на організаційних можливостях використання контролінгу в управлінні інноваційними процесами промислового підприємства на різних ієрархічних рівнях та забезпечує його ефективне функціонування в умовах динамічного ринкового середовища через надання необхідного інформаційно-аналітичного забезпечення для продукування обґрунтованих управлінських рішень. Запропонований механізм прийняття управлінських рішень щодо інноваційного розвитку промислового підприємства з використанням контролінгового забезпечення передбачає послідовність етапів, операцій і процедур, що здійснюються за допомогою інформаційно-аналітичної підтримки системи контролінгу та дозволяє підприємствам своєчасно виявляти та нівелювати проблемні питання, завдяки чому підвищується ефективність управління інноваційним розвитком вітчизняних промислових підприємств.

Складовою формування інформаційно-аналітичного забезпечення є прогнозування впливу інноваційного потенціалу на рівень конкурентоспроможності, що виступає індикатором ефективності управлінських дій. На основі проведеного дослідження встановлено, що існує певний часовий лаг між здійсненням витрат на інноваційний розвиток і зростанням рівня інноваційного потенціалу. Обґрунтовано використання для прогнозування інноваційного розвитку промислових підприємств авторегресійної економетричної моделі з розподіленими лагами ADL з фіксованими ефектами для панельних даних (модель показала найбільшу точність розрахунків і результатів прогнозування при екстраполяції ретроспективних даних). Аналіз показників провідних промислових підприємств у динаміці й узагальнення одержаних результатів дозволили побудувати таку модель:

$$I_{Competitiveness\ t} = 0,0720 + 0,1169 \times I_{Competitiveness\ t-1} + 0,5418 \times I_{Potential\ t} + FX, \quad (3)$$

де $I_{Competitiveness\ t}$ – результативний показник (індекс конкурентоспроможності поточного періоду); $I_{Competitiveness\ t-1}$ – рівень конкурентоспроможності попереднього періоду; $I_{Potential\ t}$ – показник рівня інноваційного потенціалу підприємства в поточному періоді; FX – фіксований ефект для кожного підприємства; t – індекс часу.

Проведений аналіз прогнозного рівня конкурентоспроможності (табл. 4) промислових підприємств у 2014 – 2015 рр. (2015 р. за умови незмінності показника рівня інноваційного потенціалу) засвідчив, що спостерігається значна інерція у часі, тобто поточний рівень конкурентоспроможності залежить від його попереднього рівня, а також від поточного рівня індексу інноваційного потенціалу. На цій основі встановлено залежність рівня конкурентоспроможності промислових підприємств від їх інноваційного потенціалу. Відповідно до запропонованої моделі при збільшенні інноваційного потенціалу на 10% рівень конкурентоспроможності підвищується на 5,4%.

Таблиця 4 – Прогнозна оцінка конкурентоспроможності промислового підприємства з урахуванням рівня інноваційного потенціалу

Підприємство	Фіксований ефект	Показник конкурентоспроможності (2013 р.)	Показник рівня інноваційного потенціалу (прогноз 2014 р.)	Індекс конкурентоспроможності (прогноз 2014 р.)	Індекс конкурентоспроможності (прогноз 2015 р.)
ПАТ «Харківський підшипниковий завод»	-0,014947	0,0592	0,0088	0,0592	0,0741
ТОВ «СКБ УКРЕЛЕКТРОМАШ»	-0,008447	0,01267	0,0109	0,0021	0,0067
ПАТ «ХЕЛІЗ»	-0,032840	0,0172	0,0021	0,0401	0,0756
ПАТ ХМЗ «Світло Шахтаря»	0,046216	0,1348	0,0704	0,0958	0,1214
ТОВ «ЛКМЗ»	-0,006542	0,0448	0,0105	0,06501	0,0740
ПАТ «АВТРАМАТ»	-0,016664	0,0525	0,0032	0,0597	0,0773
ПрАТ «Інститут Укроргверстатінпром»	-0,016844	0,0378	0,0061	0,0563	0,0753
ПАТ «ПІВДЕНКАБЕЛЬ»	0,015254	0,0633	0,0222	0,0826	0,0699
ДП ХМЗ «ФЕД»	0,041821	0,0932	0,0370	0,1047	0,1043
ДП Завод «Електроважмаш»	-0,006780	-0,0044	-0,0089	-0,0043	-0,0033

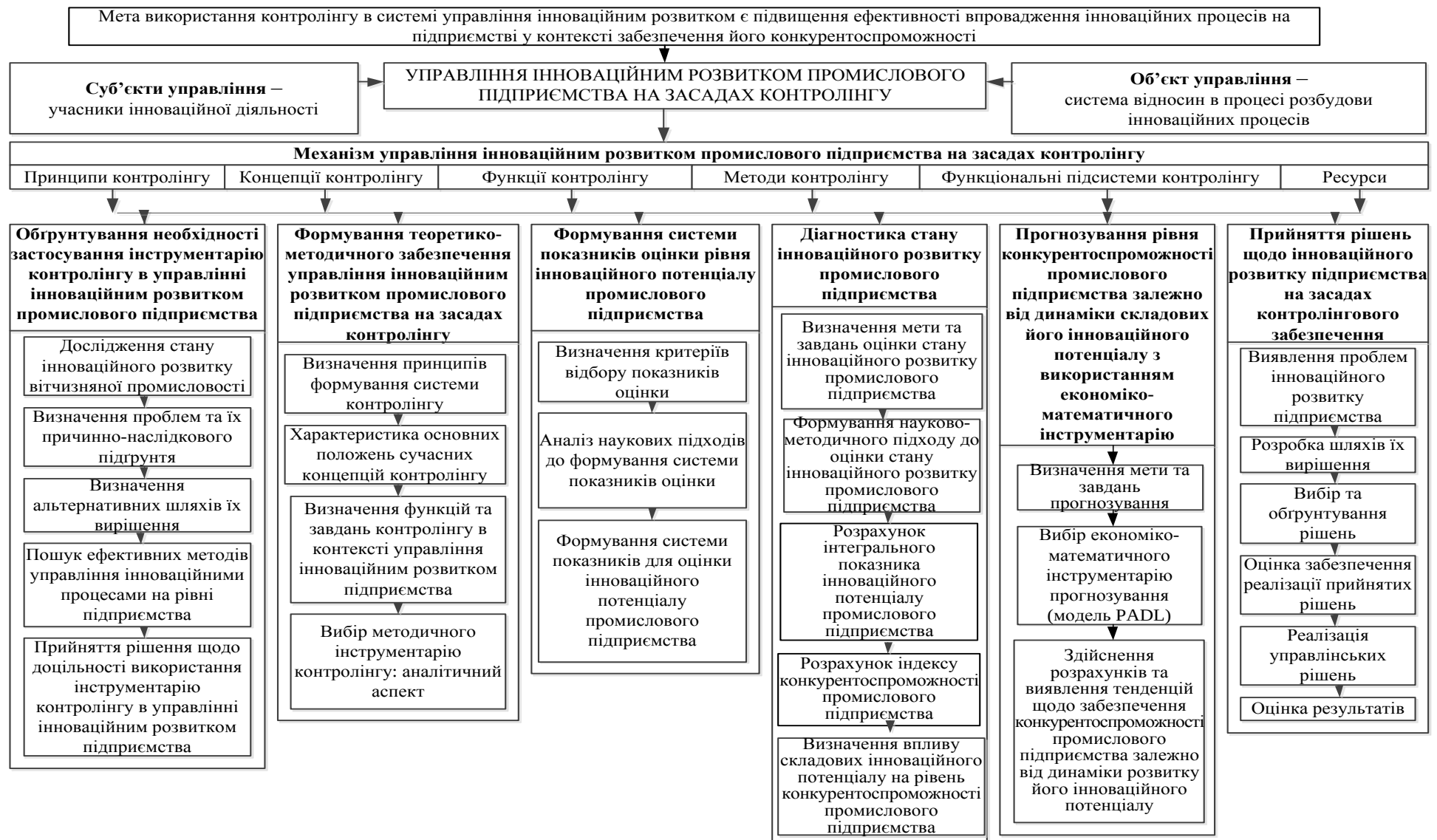


Рисунок 3 – Механізм управління інноваційним розвитком промислового підприємства на засадах контролінгу

У межах проведеного дослідження здобувачем запропоновано комплекс прикладних рекомендацій щодо врахування прогностичного рівня конкурентоспроможності для кожної групи підприємств у контексті стимулювання інноваційного розвитку і результативного досягнення промисловим підприємством конкурентних переваг. Для групи з низьким рівнем конкурентоспроможності запропоновано зосередити увагу на розробці стратегічного плану інноваційного розвитку підприємства; обранні оптимального плану ресурсного забезпечення інноваційних перетворень на підприємстві; здійсненні інноваційного розвитку відповідного до обраної мети згідно прийнятої стратегії з постійною діагностикою отриманих результатів з використанням контролінгового механізму. Для групи промислових підприємств з середнім рівнем конкурентоспроможності рекомендовано перегляд прийнятої стратегії інноваційного розвитку, обрання нових акцентів для подальшого здійснення інноваційної діяльності та формування на цій основі конкурентних переваг. Третя група підприємств (високий рівень конкурентоспроможності) має зосередитися на подальшому забезпеченні зростання інноваційних компетенцій підприємств відносно всіх складових: кадрової (професійне зростання співробітників); ринкової (максимальне та своєчасне задоволення потреб споживачів); технологічної (використання оптимальних технологічних засобів та універсального обладнання відносно наявної мети та технологічних потреб); інформаційної (використання сучасних автоматизованих систем управління, що дозволяють зберегти та наростити інформаційний ресурс підприємства).

Обґрунтовано доцільність перманентного удосконалення процесу прийняття і реалізації управлінських рішень на основі використання результатів моделювання для кожної групи підприємств.

Визначено, що в організаційному аспекті процес прийняття і реалізації управлінських рішень щодо інноваційного розвитку промислового підприємства на засадах контролінгу враховує прямі й зворотні зв'язки, синтезуюча дія яких спрямована на виявлення напрямів підвищення конкурентоспроможності промислового підприємства на інноваційній основі та досягнення ним стабільності конкурентних переваг.

У додатках наведено акти впровадження результатів дослідження у діяльність ПАТ «Турбоатом», ПАТ «Харківський верстатобудівний завод», ПАТ «ФЕД», навчальний процес кафедри економічного аналізу та обліку Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут», довідка про результати використання запропонованих науково-практичних рекомендацій щодо удосконалення управління інноваційним розвитком промислового підприємства на засадах контролінгу у діяльності Департаменту економіки і міжнародних відносин Харківської обласної державної адміністрації.

ВИСНОВКИ

У дисертації одержано науково обґрунтовані результати у сфері управління підприємством, які вирішують актуальне завдання удосконалення управління інноваційним розвитком промислового підприємства на засадах контролінгу на

основі розробки теоретичних, методичних і прикладних елементів. Основні висновки та результати, одержані в процесі дослідження, полягають у такому.

1. На основі дослідження уточнено низку понять («управління», «розвиток», «інноваційний розвиток», «конкурентоспроможність», «контролінг», «управління інноваційним розвитком підприємства на засадах контролінгу»), що дозволило удосконалити понятійний апарат, який характеризує особливості управління інноваційним розвитком підприємства на засадах контролінгу. Проведене дослідження дозволило визначити, що ефективне управління інноваційними процесами на підприємстві на основі контролінгового забезпечення дає можливість підприємству одержати нові конкурентні переваги та підвищити рівень його конкурентоспроможності у довгостроковій перспективі.

2. Узагальнено й розвинено теоретико-методичні засади впровадження концепції контролінгу в управління інноваційною діяльністю промислового підприємства, які базуються на формуванні відповідного економічного інструментарію (аналізу, оцінки стану і прогнозування) інноваційного розвитку промислового підприємства та полягають у формуванні й розвитку всіх складових теоретико-методичної бази (понятійного апарату, теоретичного підґрунтя, факторів, принципів і завдань формування та розвитку промислового підприємства), використаних для здійснення дослідження, що дає можливість підвищити ефективність управління підприємством.

3. У дисертації сформовано систему показників оцінки стану інноваційного розвитку та рівня конкурентоспроможності промислового підприємства, відбір яких здійснювався на основі критеріального методу. На цій основі здобувачем удосконалено методичний підхід до оцінки стану інноваційного розвитку промислового підприємства в контексті контролінгового забезпечення, який дозволяє отримати комплексне уявлення про загальний стан інноваційної діяльності підприємства.

4. Проведено оцінку впливу інноваційного потенціалу промислових підприємств на рівень їх конкурентоспроможності за допомогою кореляційно-регресійного аналізу. Це дозволило виявити фактори, які найбільше впливають на рівень конкурентоспроможності промислових підприємств, та зробити висновки щодо ефективності інноваційної діяльності і реалізації складових інноваційного потенціалу, що, в свою чергу, дає можливість дослідити ефективність інноваційного розвитку та його вплив на конкурентоспроможність підприємства для обґрунтування стратегічного вектора розвитку і, як наслідок, підвищити якість інформаційно-аналітичного забезпечення для прийняття управлінських рішень.

5. Для прогнозування рівня конкурентоспроможності промислового підприємства залежно від зміни базових складових його інноваційного потенціалу запропоновано використовувати метод економіко-математичного моделювання, зокрема, авторегресійну економетричну модель, яка дозволяє враховувати часовий лаг між здійсненням витрат на інноваційний розвиток, зростанням інноваційного потенціалу і, відповідно, рівнем конкурентоспроможності підприємства. Побудована прогнозна модель підтвердила залежність рівня конкурентоспроможності промислового підприємства від його інноваційного потенціалу.

6. Удосконалено механізм управління інноваційним розвитком промислового підприємства на засадах контролінгу, який поєднує сучасні принципи управління підприємствами, є ключовим елементом у забезпеченні інформаційно-аналітичної підтримки процесу прийняття управлінських рішень щодо здійснення інноваційної діяльності як основи підвищення конкурентоспроможності підприємства.

7. Основні результати дисертаційного дослідження використовуються в практичній діяльності ВАТ «Турбоатом», ПАТ «ФЕД», Департаменту економіки і міжнародних відносин Харківської обласної державної адміністрації та впроваджені у навчальний процес кафедри економічного аналізу та обліку Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут».

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ПО ТЕМІ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Алешин С. Ю. Инновационный потенциал как экономическая категория / С. Ю. Алешин // Вісник НТУ «ХПІ» : Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Харків : НТУ «ХПІ», 2008. – № 19. – С. 53 – 57.
2. Алешин С. Ю. Сущность и структура инновационного потенциала предприятий / С. Ю. Алешин // Вісник НТУ «ХПІ» : Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Харків : НТУ «ХПІ», 2009. – № 35. – С. 3 – 7.
3. Альошин С. Ю. Контролінг в управлінні інноваційним розвитком підприємства : теоретико-методичне забезпечення / С. Ю. Альошин // Вісник економіки транспорту і промисловості. – Харків : УДАЗТ, 2013. – Вип. 44. – С. 208 – 211.
4. Альошин С. Ю. Оцінювання стану інноваційного розвитку промислових підприємств в Україні / С. Ю. Альошин // Вісник Чернігівського державного технологічного університету. Серія «Економічні науки» : науковий збірник. – Чернігів : ЧДТУ, 2013. – № 4 (70). – С. 170 – 177.
5. Алешин С. Ю. Информационно-аналитическое обеспечение процесса управления инновационным развитием предприятия на основе контроллинга / С. Ю. Алешин // Экономика и управление. Научно-практический журнал. – Симферополь : НАПКС, 2014. – № 1. – С. 101 – 105.
6. Альошин С. Ю. Формування механізму управління інноваційним розвитком промислового підприємства на засадах контролінгу / С. Ю. Альошин // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі : проблеми теорії та практики. – Харків : НАУ «ХАІ», 2014. – № 2 (26). – С. 126 – 137.
7. Альошин С. Ю. Науково-методичні підходи до оцінки стану інноваційного розвитку промислового підприємства / С. Ю. Альошин // Вісник економіки транспорту і промисловості. – Харків : УДАЗТ, 2014. – № 46. – С. 303 – 309.
8. Альошин С. Ю. Концептуальні основи управління інноваційним розвитком промислового підприємства на засадах контролінгу / С. Ю. Альошин // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. – Полтава : ПУЕТ, 2014. – № 2 (64). – С. 114 – 119.
9. Альошин С. Ю. Прийняття управлінських рішень з питань інноваційного розвитку промислових підприємств на засадах контролінгового забезпечення / С. Ю. Альошин // Вісник соціально-економічних досліджень. – Одеса : ОНЕУ, 2014. – № 3 (54). – С. 186 – 191.

10. Кузьминчук Н. В. Прогнозування інноваційного розвитку промислових підприємств в контексті контролінгового забезпечення / Н. В. Кузьминчук, С. Ю. Альошин // Економіка і регіон. – Полтава : ПНТУ, 2014. – № 6(49). – С. 21 – 27.

Здобувачем обгрунтовано використання економетричної моделі з розподіленими лагами ADL.

11. Алешин С. Ю. Диагностика конкурентоспособности промышленных предприятий / С. Ю. Алешин // Экономика: вчера, сегодня, завтра. – Москва : ИД «АНАЛИТИКА РОДИС», 2015. – № 1–2. – С. 34 – 46.

12. Альошин С. Ю. Управління інноваційним розвитком підприємства на засадах контролінгу: теоретичний аспект / С. Ю. Альошин // Бізнес Інформ. – Харків : ХНЕУ, 2014. – № 1. – С. 208 – 216.

13. Альошин С. Ю. Аналіз основних сучасних концепцій стратегічного управління інноваційним розвитком підприємства / С. Ю. Альошин // Дослідження та оптимізація економічних процесів : кол. монографія / за ред. О. В. Манойленко, В. О. Матросової. – Харків : «Цифрова друкарня № 1», 2012. – С. 179 – 188.

14. Альошин С. Ю. Теоретико-методичне забезпечення управління інноваційним розвитком підприємства на засадах контролінгу / С. Ю. Альошин // Дослідження та оптимізація економічних процесів : кол. монографія. – Харків : ТОВ «Щедра садиба плюс», 2013. – С. 209 – 218.

15. Альошин С. Ю. Інноваційний розвиток промислових підприємств / С. Ю. Альошин // Праці VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Дослідження та оптимізація економічних процесів», (Харків, 6–7 грудня 2012 р.). – Харків : НТУ «ХП», 2012. – С. 110 – 112.

16. Альошин С. Ю. Контролінг в управлінні інноваційним розвитком підприємств промисловості / С. Ю. Альошин // Праці IX Міжнародної науково-практичної конференції «Дослідження та оптимізація економічних процесів» (Харків, 3–5 грудня 2013 р.). – Харків : НТУ «ХП», 2013. – С. 71 – 73.

17. Альошин С. Ю. Механізм управління інноваційним розвитком промислового підприємства на засадах контролінгу / С. Ю. Альошин // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Ринкові економічні механізми сталого розвитку : інноваційне та фінансове забезпечення» (Дніпропетровськ, 9–10 травня 2014 р.). – Дніпропетровськ : ВД «Гельветика», 2014. – С. 187 – 188.

18. Альошин С. Ю. Застосування інструментів контролінгу в управлінні інноваційним розвитком промислового підприємства / С. Ю. Альошин // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Ефективне управління економікою : процеси, явища, ризики» (Черкаси, 13–14 червня 2014 р.). – Черкаси : ВД «Гельветика», 2014. – С. 21 – 22.

19. Альошин С. Ю. Концептуальні основи управління інноваційним розвитком промислових підприємств на засадах контролінгу / С. Ю. Альошин // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Ефективна економіка та менеджмент : теорія і практика» (Дніпропетровськ, 14–15 листопада 2014 р.). – Дніпропетровськ : ВД «Гельветика», 2014. – Ч. 2. – С. 122 – 124.

АНОТАЦІЇ

Альошин С. Ю. Управління інноваційним розвитком промислового підприємства на засадах контролінгу. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). – Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», 2015.

Дисертацію присвячено вирішенню наукової проблеми щодо застосування концепції контролінгу в процесі управління інноваційним розвитком промислового підприємства: проаналізовано завдання формування контролінгового забезпечення на підприємствах; розкрито сутність понять «управління», «розвиток», «інноваційний розвиток», «конкурентоспроможність», «контролінг», «управління інноваційним розвитком підприємства на засадах контролінгу»; удосконалено теоретико-методичне забезпечення управління процесами інноваційного розвитку підприємства на засадах контролінгу.

У роботі сформовано систему показників оцінки стану інноваційного розвитку промислового підприємства, на основі якої удосконалено методичний підхід до оцінки стану інноваційного розвитку промислового підприємства у контексті контролінгового забезпечення; виконано оцінку впливу інноваційного потенціалу промислових підприємств на рівень їх конкурентоспроможності з метою визначення рівня конкурентоспроможності промислового підприємства залежно від зміни базових складових його інноваційного потенціалу. Розроблено науково-практичний підхід до прогнозування інноваційного потенціалу. Удосконалено механізм управління інноваційним розвитком промислового підприємства на засадах контролінгу, який реалізовано шляхом обґрунтування можливостей використання контролінгу в системі управління інноваційною діяльністю промислового підприємства в контексті забезпечення його конкурентоспроможності.

Основні положення роботи підтверджені практичними результатами їх впровадження на промислових підприємствах.

Ключові слова: інноваційний розвиток, управління, контролінг, управління інноваційним розвитком на засадах контролінгу, оцінка, інноваційний потенціал, конкурентоспроможність, механізм, концептуальні основи.

Алешин С. Ю. Управление инновационным развитием промышленного предприятия на основе контроллинга. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.04 – экономика и управление предприятиями (по видам экономической деятельности). – Национальный технический университет «Харьковский политехнический институт», 2015.

Диссертация посвящена решению комплекса взаимосвязанных вопросов, раскрывающих сущность, характер и особенности применения концепции контроллинга в процессе управления инновационным развитием промышленного предприятия.

На основе критического анализа научной литературы предложено авторское определение понятия «управление инновационным развитием предприятия на основе контроллинга», что дало возможность расширить соответствующую научно-методическую базу. Сформировано теоретико-методическое обеспечение управления процессами инновационного развития предприятий на основе контроллинга, которое базируется на взаимосвязи научных подходов и концепций, лежащих в основе исследования и позволяющих обеспечить высокий уровень конкурентоспособности промышленных предприятий в долгосрочной перспективе.

Усовершенствован методический подход к оценке состояния инновационного развития промышленного предприятия в контексте контроллингового обеспечения, который учитывает синергетический эффект от системного использования взаимосвязанных элементов инновационного потенциала и дает возможность сформировать меры, направленные на обеспечение конкурентоспособности промышленных предприятий.

Разработан методический подход к оценке влияния инновационного потенциала промышленного предприятия на уровень его конкурентоспособности в контексте контроллингового обеспечения, в основе которого лежит определение интегрального индекса конкурентоспособности промышленного предприятия; оценка влияния элементов инновационного потенциала на конкурентоспособность промышленного предприятия с использованием критериального метода отбора показателей, что позволяет исследовать эффективность инновационного развития и его влияние на конкурентоспособность предприятия с целью обоснования стратегического вектора его развития, и, как следствие, повысить качество информационно-аналитического обеспечения при принятии управленческих решений.

Предложен научно-практический подход к прогнозированию инновационного потенциала промышленных предприятий с целью обеспечения их конкурентоспособности, который базируется на применении авторегрессионной эконометрической модели с распределёнными лагами ADL с фиксированными эффектами для панельных данных, что позволяет учесть влияние изменений в инновационной деятельности промышленного предприятия на уровень его конкурентоспособности и способствует формированию эффективных управленческих решений.

Усовершенствован механизм управления инновационным развитием промышленного предприятия на основе контроллинга, который включает теоретические аспекты современных концепций контроллинга, принципы, функции, методический инструментарий и организационные возможности использования контроллинга в системе управления инновационной деятельностью промышленного предприятия на различных иерархических уровнях, обеспечивает его эффективное функционирование в условиях динамической рыночной среды посредством предоставления необходимого информационно-аналитического обеспечения принятия управленческих решений.

Ключевые слова: инновационное развитие, управление, контроллинг, управление инновационным развитием на основе контроллинга, оценка, инновационный потенциал, конкурентоспособность, механизм, концептуальные основы.

Aleshin S. Y. Development by innovative development of industrial enterprise on principles of controlling. – Manuscript.

Thesis for granting the Degree of Candidate of Economical sciences in specialty 08.00.04 – economy and management of the enterprises. – National Technical University «Kharkiv Politechnical Institute», 2015.

Thesis is devoted to solving scientific problems with the concept of controlling the process of innovative development of industrial enterprise: analyzed task of formation of controlling provision for enterprises; revealed the essence of concepts of "management," "development," "innovation development", "competitiveness", "controlling", "management of innovative development on the basis of controlling"; improved theoretical and methodological support of management of processes of innovative development on the basis of controlling.

In the work was formed a system of indicators to measure the state of innovation development of industrial enterprise, on the basis of which is improved methodical approach to the assessment of innovative development of industrial enterprises in the context of controlling provision; performed evaluation of influence of innovative potential of industrial enterprises on the level of their competitiveness in order to determine the level of competitiveness of industrial enterprise depending on change of the basic components of its innovative potential. Developed scientific-practical approach to forecasting of innovation potential. Improved the mechanism of innovative development of industrial enterprises on the basis of controlling, which is realized by grounding the opportunities of the use of controlling in the system of management of innovative activity of industrial enterprises in the context of its competitiveness.

Main provisions of the work are confirmed by practical results of their implementation in the industrial enterprises.

Keywords: innovative development, management, controlling, management of innovative development on the basis of controlling, evaluation, innovative potential, competitiveness, mechanism, conceptual frameworks.

АЛЬОШИН СЕРГІЙ ЮРІЙОВИЧ

**УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ ПРОМИСЛОВОГО
ПІДПРИЄМСТВА НА ЗАСАДАХ КОНТРОЛІНГУ**

Спеціальність 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Відповідальний за випуск кандидат екон. наук, проф. Смолівик Р. Ф.

Підписано до друку 08.10.2015 р. Формат 60×84 1/16.
Папір офсетний. Друк – різнографічний. Умовн. друк. арк. 0,9
Гарнітура Times New Roman . Наклад 100 прим. Замовлення № 168.

Надруковано у копії-центрі «МОДЕЛІСТ»,
ФО-П Миронов М.В.
Свідоцтво № ВО4№022953
61002, м. Харків, вул. Червонопрапорна, 3, літер Б-1
